

AKSARAY VİLAYET GAZETESİ

DR. MUSTAFA
FIRAT
GÜL

Aksaray Vilayet Gazetesi şehrin yakın dönem hafızasıdır. Aksaray Vilayet Gazetesi, Aksaray'ın vilayet olduğu 1926 ile 1933 yılları arasında toplam 325 sayı olarak çıkartılan resmi bir gazete olup ilk sayısı 19 Ekim 1926'da çıkmıştır. 107. Sayıdan itibaren artık gazetede günümüz Türkçesi'yle de haberler verilmeye başlanmıştır. 107. ve 112. Sayılar arasında hem eski hem yeni Türkçe ile neşredilen Aksaray Vilayet Gazetesi 113. Sayıdan son (325.) Sayıya kadar günümüz Türkçesi'yledir.

Aksaray Vilayet Gazetesi, Aksaray Valiliği'nce istisna haricinde her çarşamba günü yayınlanmıştır. Osmanlı Devleti'nin tarih sahnesinden ayrılması ve Cumhuriyet'in ilanı etkisiyle bazı haberler yorumlanırken çarpıcı, duygusal ifadeler dikkat çeker. Yeni dönemde yani 1923 sonrasında yapılan uygulamaların halka kabul ettirilmesinde gazete kendisine bir misyon yüklenmiştir. 19 Ekim 1926'da yayımlanan ilk sayısında gazete amacını özetlemiştir. "Gazetemizin Mesleği" başlıklı makalede aynen şöyle yazar.

Gazetemiz şimdilik haftada bir neşrolunur. Resmî vilayet gazetesidir. Mesleği ilk makalesinden de anlaşılır ki hep samimiyet hep muhabbetle nur irşat saçacaktır. En ziyade halkın, köylünün anlayabileceği bir lisan kullanmağa çalışacaktır. Bu tarzda yazılmış siyasi ve şahsi olmamak şartıyla ilmi, edebî, fennî yazılar icra ve tatbiki kabul faideli şeyler için sütunumuz açıktır. Böyle ikilik, ayrılık-gayrılık kaldı. Hep birlik, hep muhabbet. Bu birlik, bu muhabbet bize daha nice nice kıymetli, saadetli günler idrak ettirecektir. Buna terakkinin her gün bir türlü gönül okşayıcı görmekte sevinmekteyiz. Gömduğümüz geçen devirlerin ibret veren sefaletini göz önüne getirelim. Şu bir iki senelik refah ve terakkimizin en küçük kısmı bile onun asırlarına sığışmamıştı. Şüphesizdir ki bu terakkiyat cumhuriyet feyzinin Türk seciye-i alisine [v]urduğu cila mahsulüdür.

Yine ilk sayıda "Günaydın Kardeşler" başlığı altında Azm-i Millî Türk Anonim Şirketi'nin faaliyete geçirdiği hidroelektrik santraliyle birlikte şehrin karanlıktan kurtulmasıyla şehrin terakkisine vurgu vardır. Cumhuriyet idaresinin faziletlerini ilk sayıdan başlayarak son sayısına kadar istikrarlı bir şekilde izah edeceğinin habercisi olmuştur:

Şu ilk makaleyi "Günaydın" ser levhasıyla yazmaklığımızın sebebi muhasebeyi, şerefini aydınlık içinde refah ve saadette uzatmak

Aksaray Valiliği tarafından çıkarılan gazetenin ilk sayısında yayınlanma amacı hakkında bilgiler verilmiştir. Latin alfabesinin kabulünden birkaç ay evvel de bu gazete, halkı yeni yazıya alıştırmak amacıyla her iki alfabeyi de birlikte kullanmıştır. Harf inkılabından sonra da yeni harflerle yayınına devam etmiştir.

temennisini izharla beraber kasabamızdaki elektrik tenviratından dolayı vilayetimizde de artık gecelerimiz gündüz vakitlerimiz bir olduğunu telmih ve işaret içindir. Aksaray ve Aksaraylılar için bu ne bahtiyarlıktır. Hüsn-i niyetimiz, müşterek mesaimiz bize ne çabuk mükâfatını, nurlu yüzünü gösterdi. Çok şükür her şeyimizden ve hatta mümkünatımızdan ve münkad bir hizmetçi vazifesini görsün kim derdi ki göklere çıkmış cennet gibi mektepleriyle, kütüphane, matbaasıyla, geniş, fer hıfza caddeleriyle tek mil vilayet dahilinde maniasız yollarıyla köylere varıncaya kadar şirketleriyle, müşterek ekinleriyle, fabrika, âlat ve mütenevvi cihazlarıyla sinemaya varıncaya kadar bilcümle vesait i medeniyesiyle ve günden güne mütezayid ziraat sınaat ve ticaretiyle bugün oldukça mühim ve şayan gıpta bir mevcudiyet gösterebilmiş olsun. Hep bunlar cumhuriyete olan rabita ve itimadımıza yekdiğerimize karşı birlik ve muhabbetimize borçludur.

Aksaray'ın vilayet olmasına son verildiği 1933 yılına kadar meydana gelen sosyal, kültürel ve ekonomik değişim ve gelişmelerin incelenmesi ve değerlendirilmesi açısından bu gazete önemli bir kaynak konumundadır. O dönem Aksaray'ın içinde bulunduğu durum da ancak bu gazeteden öğrenilebilir.

Aksaray Vilayet Gazetesi'nin Basıldığı Matbaa Hakkında

Aksaray Vilayet Gazetesi, 1926'da hizmete açılmış olan Aksaray Millî Kütüphane'nin (günümüzdeki ismi Halk Kütüphanesi) alt katındaki matbaada basılıyordu.

Ulu Cami'nin hemen yanında (kuzeyinde) bulunan kütüphanenin istimlak işi Vali Abdullah Sabri Bey (Karter) döneminde halledilmiştir. Kütüphanenin temeli ise halefi olan Vali Yusuf Ziya Bey (Günar) döneminde atılmıştır. Kütüphanenin inşaatına 1924 yılının Haziran'ında başlanıldığı gazetede ki haberden öğrenilmektedir. Kütüphanenin inşaatı 1926 Mayıs'ında tamamlanmıştır (AVG, 29 Kânunuevvel 1926: 1). Kütüphanenin 30 bin liraya mâl olduğu daha sonra yayınlanan gazetede kayıtlıdır (AVG, 15 İkinci kanun 1930: 2).

Kütüphanenin alt katı matbaadır ve Osmanlı Türkçesi kitabesi yaralanmış da olsa yerindedir (AVG, 15 İkinci kanun 1930: 2).

Aksaray Halk Kütüphanesi'nin alt katına girişteki kitabe. (Fotoğraf: M. Fırat GÜL)

1930'lu yıllarda Aksaray Halk Kütüphanesi. (Fazilet Berksoy arşivinden)

